

üts kubu

W a n n - s ö n n

ja

wann kõnekombeid.

Korjaud

V. J. Stein.

Tartus, 1875.

Trütiud S. Kaatmanni luu ja kirjadeqa.

A-23831.π

üks kuba

W a n n - s ö n n

ja

wann kõnekombeid.

Korjand

H. H. Stein.

Tartus, 1875.

Trükitud H. Laakmanni kulu- ja kirjadega.

3ensuri poolest lubatud. — Riias, 12. Mail 1875.

2

Tartu Riiklik Gümnaasium

Revisioonikogu

52734

Motto:

Wanad-sõnad on kuldsisu sees.

Essõna.

Wanad-sõnad ja wanad kõnetõmbed ehk wiisid on rahwa keele sees kui kulla tüfid raha kotis, kus suurem hulk waske ja hõbedat kotti ehk punga täidab. Niisugusid keele kulla tüfka olen ma korjanud ja siin raamatusse lugejale trükki lastanud panna. Tänuks pean ma Dr. Kreuzwald nimetama, kelle armu läbi ma enam kui suurema osa siin üles pandud sõnu olen saanud. Tähekesega wanad sõnad on minult Pihwa piiri pääl üles wõetud.

Lugejale aga soovin ma seda raamatut tähtsal wiisil lugeda ja meeles pidada, mis ta lugenud. Siis tõuseb temal mõtte rikkus, misga ta hõlpsamalt ja jõudsamalt ilmast läbi võib ajada.

Wäljaandja.

21.

1. Neg ei wõi rahaga osta.
2. Neg aitab arstida.
3. Neg aitab konna mättale ja kehwa palu-
kefele.
4. Neg annab abi.
5. Neg annab hääd nõu.
6. Neg jahutab tusta ja kustutab wiha tuju.
7. Neg kaswatab haawad, aga jätab armid.
8. Neg koolitab inimest.
9. Neg kuiwatab märja maa ja pillutab
pisarad.
10. Neg küpsetab asju.
11. Neg läheb päew päewalt libedamaks.
12. Neg läheb wanemaks, ega meiegi noore-
maks.
13. Neg lõpetab leina-päitwi.
14. Neg õpetab ehk halpi targemaks.
15. Neg on õnne asutaja.
16. Neg wõidab wiimaks waenu.

17. Aega mööda asjad käivad, ruttu tehtud
pilla palla.
18. Aega mööda asi parem.
- 19.* Aega kül kurel koolta, nii kanna kui soo
sulas.
20. Ahi ahne, pada nõid.
21. Ahi ei hakka sinu eest astuma, pead ise
minema.
22. Ahju taga autud eide muna.
23. Ahju taga laisa ase.
24. Ahju tehakse sooja pärast tuppa.
25. Aja koer hundi karja, sääl ta lähäb kistjaks.
26. Aja sit asjale, karga ise kannule.
27. Ammetmees ajuti rikas, kaupmees korrati
rikas, põllumees põline rikas.
28. Ammetmees leiab igas paigas oma leiba.
29. Ammet ei küsi kellegi käest leiba.
30. Ammet ei teuta meest, kui mees ammetit
ei teuta.
31. Ammetil on kuld põhi all.
32. Andis enne kihlamist juba ihupandi kätte.
33. Ained lähwad, hallad käivad, luiged läh-
wad lume tuleb.
34. Anna aset armule, siis ei sattu kurjale.
35. Anna au ülemale ja wanemale.
36. Anna hobusele süüa, kui tahad sõita.
37. Anna hobusele süüa, siis ei ole suga tarwis.

38. Anna kuradile luba firifu minna, tema
kõrub kantslile.
39. Anna kuradile õlut, tema sööb raba.
40. Anna kuradile sõrme ots, tema võtab
terve keha.
41. Anna lapsele armu ja hirmu.
42. Anna naese jalga püksid ja käi ise püksata.
43. Anna oma käest ja ela võõrast väest.
44. Anna pill hnllo kätte, hull ajab pilli lõhki.
45. Annab Sumal lapsi, siis annab Ta laste
leiba.
46. Annab Sumal võõraid, siis annab Ta
ka võõraste wara.
47. Ära arwa koera karwast, waid hambast.
48. Ära arwa piigat palgest, waid wiisist.
49. Ära hõiska enne, kui üle mäe oled saanud.
50. Ära hüüa hunti, hunt tuleb kutsumata.
51. Ära kiida ega hoopse enne, kui üle oja
oled saanud.
52. Ära kiida enne hoost, kui oled katsunud.
53. Ära kiida enne õhtut päewa.
54. Ära kiida ise ennast, lase küla kiita.
55. Ära kiida silda enne, kui koormaga üle said.
56. Ära naera koera perset.

57. Ära naera, fina eht sööd sülitud kapsad
ise ära.
58. Ära pekka härga, härg läheb pekstes hul-
lemaks.
59. Ära poo enne wana koera üles, kui noor
haukuma hakkab.
60. Ära suuremat nõida otsi, kui wõdras
majas.
61. Ära unusta filmi koju, kui turule lähed.
- 62.* Ärgo küsige tareistjat, küstgo wälja kääja
käest.
- 63.* Ärgo ajago tühja kotti püsti, ega tühi
kott püsti ei seis.
- 64.* Ärgo süllago enne wana kaiwo fisse, kui
wastne walmis om.
- 65.* Ärgo hõiskago mäe all olden, hõiskago
mäe otsan.
- 66.* Anna ära antud, murra muialt toodut.
67. Ärgus ajab jänessse paku.
68. Ärwast' astub õnn talusse, sagedamast'
tahi külasse.
69. Ärwast' waene-laps punaseks saab, süiski
seda ei sallita.
70. Ärwemast' waesel-lapsel palged punased,
filmad pisaraks.
71. Äu ei anta asjata, ega tarkust tasuta.
72. Äu maksab raha.

73. Au olgu sulle, häbi mulle.
 74. Au ei täida kõhtu, ega kata paljast perset.
 75. Auus laps istub ahju pääl, wärdjas
 uutab wärawa taga.
 76. Auus mees nähes, kelm kuuldes.
 77. Auus silma ees, kelm selja taga.
 78. Auus ukse läwel, heris wärawa taga.
 79. Auus wõtmas, kelm tagasi andmas.

G.

1. Ega abi kännust ja kivist ei saa, waid inimestest.
2. Ega ammet leiba ei küsi, ega sepist seljas ei kanta.
3. Ega ema wits lapsela liiga ei tee.
4. Ega hää ühelt poolt ei tule, kui teine häd wasta ei tee.
5. Ega hunt hulgumist ei unusta.
6. Ega hunt hunti ei hammusta.
7. Ega ilu pajasse ei panda, ega kaunist katlasse.
8. Ega isane koer ial emast ei hammusta.
9. Ega kaarn kaarna silma ei nofi.
10. Ega lumi kõik lagedale ei lange.
11. Ega mindki metsast ole toodud.

12. Ega mindfi kotis ole kaswatatud.
13. Ega mulgi enam kui kats kät ei ole.
14. Ega oma film ialgi peta.
15. Ega põrgu=haud elades täis ei saa.
16. Ega pudru nii palawalt sööda, kui kee-
detasse.
17. Ega puu ühe laastuga lange.
18. Ega siga kotis tohi osta.
19. Ega surm pakutud last ei wõta, enne-
mine hellitud.
20. Ega üks hunt ial teist ei söö.
- 21.* Ega koer kunagi hoopgi ei haugo, olgo
susi wai tõrwaskand.
- 22.* Ega peni siis enam ei saa rawwitetus,
kui susi karjan om.
- 23.* Ega kivi kunagi üte poolega ei jahwata.
24. Ega pidu ei parane kui wõõrad ei wähenene.
- 25.* Ega ruih hobest ei otssi, hobene otssip ruiht.
- 26.* Ega kuld käng ei wõi minna, kui närts
küper ei wõta.
- 27.* Ega susi soe hanna pääle ommeti ei situ.
- 28.* Ega härjast kätte nahka ei saa.
- 29.* Ega küsija suhu keegi ei löö, ega paluja
pää keagi ei kaku.
- 30.* Ei wiga emal, minijal om mitu wiga.
31. Ehted tõst'awad inimest.

32. Ei anta fiin armule aset, ega pehmusele
paika.
33. Ei hullu külvata ega künta, hull sigineb
muidugi.
34. Ei ilu pääl ükski leent wõi teeta.
35. Ei kahe pere koer saa elades süüa.
36. Ei kahte asja wõi ühtlase teha.
37. Ei kõlba teele ega tööle.
38. Ei kõik kanad saa õrrele, ega kõik tüdru-
tud mehele.
39. Ei kõik mahu marja=maale, muist jääb
ikka karja=maale.
40. Ei furg madalasse metsa waata.
41. Ei kuule hääga, ega kuule furjaga.
42. Ei lõpe enne töö, kui kats kät rinnule
saawad.
43. Ei ma su ähwardamisest ommetegi sure.
44. Ei ta usu Sumalat, ega kardda kuningat.
45. Ei märjale maale ole wet waja.
46. Ei maial ole osa, ega näljasel leent.
47. Ei meie hingega enam wõi puhuda kui
muu rahwas.
48. Ei minagi ole aia taga kaswanud.
49. Ei naene naljalt teist lähe kiitma.
50. Ei ole ammetit ega leiba.
51. Ei ole ette öeldud, mis taga peab tulema.
52. Ei ole isast ega emast, tont teda toonud.

53. Ei ole päew weel õhtul.
54. Ei ole saba, ega sarwe omast käest wõtta.
55. Ei ole tuult, ega hingega ei wõi puhuda.
56. Ei ole ükski ammet nii halb, et oma meest ei toidaks.
57. Ei ole wäe kaupa, kui ei ole meelega kaupa.
58. Ei ole weel märki ostanud, ega täket teinud.
59. Ei pea ennast laiemale lahutama, kui inimene on.
60. Ei pill peret toida, pill toidab kõrtsi maid.
61. Ei püüsi enam puis ega mais.
62. Ei puust tehta pulma, ega aiateibast auupidu.
63. Ei rikkus anna rahu.
64. Ei saa aega mitte kõrwa tagust sügada.
65. Ei saa aega saba perse ligi panna.
66. Ei saanud einet filma, weel wähem suhu pista.
67. Ei sääl saa wet ei wermet, ei suhu ega filma.
68. Ei selge film peta, aga tahmane tossab.
69. Ei selg kaeru kastwata.
70. Ei see koer hammusta, kes igal ajal haugub.
71. Ei see koer jänest koju too, keda wägise metsa wiiaffe.
72. Ei talw anna wõid, talw tahab.

73. Ei talw tule ühega, ega lähe kahega.
74. Ei tohi kedagi enne kiita, kui külimit soola
ühes kous on ära söödud.
75. Ei tohi kõrgemale lennata, kui pää kannab.
76. Ei tohi roojast wet enne ära wisata, kui
puhas käes on.
77. Ei ütski leia magades leiba.
78. Ei ütski saa tööta süüa.
79. Ei ütski sünni targaks.
80. Ei ütski tohi mulle kuue õlmast kinni
hakata.
81. Ei üts pääsute tee weel suwe.
82. Ei ülekohus püsi kotis.
83. Ei wana karu õpi enam tantfima.
84. Ei wargus jää Jumala ees ial warjule.
85. Ei waras ühe nairi pärast aeda lähe.
86. Ei wirgal puudu tööd, ega laisal aega.
87. Ei wiletsus hüüa tulles, aga ta hüüab
minnes.
88. Ei wagadus ole üfsi meie päris.
89. Ei wõi eineta inimene elada.
90. Ei wõi hobusele enne koormat panna, kui
wanter taga on.
91. Ei wõi kahte surma kedagi surra.
92. Ei wõi kõrgemale lennata kui tiivad
kannatwad.

93. Ei wõi laiemale lautada, kui käed ulatavad.
94. Ei wõi linna rahata, ega sauna wihata minna.
95. Ei wõi tütarlast enne tunda, kui tanukandjaks saab.
96. Ei wõi wõtta, kuhu ei ole midagi pantud.
- 97.* Ei ole kivist kõebu, kes saksa saani ümber löi.
- 98.* Ei saa sõrmest siira tetta, ei käe warrest watska kütja.
- 99.* Ei saa puust poiga ja laastust last; ei eäst lämmi tare. Ega ei häämest häda ja weest wiga.
- 100.* Ei mõista wana wallatella, ei napu tubo naljatella (ei futta).
- 101.* Edimelt näit nõglakest, pärast wõtad wäitsekest, wiimat' astud zuko suu ette.
102. Etsib hobune nelja jala päält, seda hõlpsam inimene ühe sõna (teele) päält.
103. Elu ei tohi enne õnnelikuks kiita, kui lõpul.
104. Elu hufas, lugu lafas, asjad käiwad pilli palla.
105. Elu hullem kui pörgus.
106. Ema (eide) edewus oli tütre tahtistus.
107. Ema hellitab, isa karistab last.

108. Ema käis ees, tütar kõndis kannul.
 109. Ema kaswatab küll tütart, ei kaswata poega.
 110. Ema läks lakka, tütar pages põhku.
 111. Ema mees ei ole igakord lapse isa.
 112. Ema pani kelgu laka otsa, tütar wõtis säält ja sõitis edasi.
 113. Ema piim alles küunte all.
 114. Ema piim kosutab, wõdras piim ka-handab.
 115. Ema pistab küll nisa lapse suhu, aga ei pista meelt pähä.
 116. Ema on tuntaw, isa täadmata.
 117. Ema toimetas enne koitu, tütar magas keft hommituni.
 118. Ema wäga wana, tütar liig noor.
 119. Endine ei aita, kui praegune ei kõlba.
 120. Endine lõpeb käest, kui uut pääle ei panda.
 121. Enam kassi silitatakse, seda kõrgemale tõstab ta saba.
 122. Enam lauku sõas, kui üts.
 123. Enam päiwi kui pidust.
 124. Enam päiwi kui maakeraid.
 125. Ennemine olgu walge leib ja must hein, kui must leib ja haljas hein.

126. Ennemine peab wats rebenema kui
hüwa roog üle jääma.
- 127.* Esi lät wanembas, häda lät noorembas.
- 128.* Esi wana muld ja lora kui raibe.

S.

1. Habe kaswab kiirem kui aru (mõistus).
2. Habe mehe au, tübar mehe kõrgus.
3. Habe mehe au, nina mehe kõrgus (tit
mehe tegu).
4. Habe on wana taadi ilu.
5. Häbenemine ei toeta tütarlast.
- 6.* Häbi ei anna häbendella, tühi kõt ei
kõrgistella.
- 7.* Häbendage hämarät, pühitsege pimedat,
saawa siis hää härjä suure sarwega.
8. Häda ajab härja kaewu, nälg hundi karja.
9. Häda koolitab mõne torra halpi.
10. Häda õpetab alandust.
11. Häda õpetab paluma (palwetama.)
- 12.* Häda liinan, häda laanen, häda kawa-
late welište sean.
- 13.* Hää härg joop heie wafast, kuri ei joo
kulbistgi.

- 14.* Hää lats tunnus hällün, taunis lats tarjan.
- 15.* Hää ei saa hällitsemä, file ei saa filitsema.
- 16.* Hää mäletatas hääga, turja turjaga.
- 17.* Hää sõna paremb, kui sada rubla raha.
18. Haganit on kewadine leiwa kerst.
19. Haganit leiwa jätku, humalit õlle lisa.
20. Haganit peab tehwa aitama.
21. Hakta enne õppima kui lähed õpetama.
22. Hakta esmalt oma nina otsa.
23. Hakta pääst linni, siis jõuad sabani.
24. Haledus ajab silmad paisuma.
- 25.* Hauku pesa weren tanad ei sigine.
26. Harakas patus.
- 27.* Hamba hintsil (hirwil) kui toolnu rebasil.
- 28.* Hata kaalan ei püsi walehe (worsti).
- 29.* Harak om alati sea seljan, ei näe teagi.
Susi om ütstord teit hagewa.
- 30.* Hand käst handa, hand hanna tolto.
31. Sea hiirtele elada, kui kasfi kodu ei ole.
32. Sea ilm ei rifu kuube ega kasukat.
33. Sea inimene tuuleb sõnadega.
34. Sea terjata kui tutt käes on.
35. Sea tiidab taunistest (paremat).
36. Sea kõhu täis on kõige parem orja palk.
37. Sea laps kaswab witsata.

38. Hea laps maksab wanematele kasvatamise waewa.
39. Hea laps otfendab, paha laps pasandab.
40. Hea lehm annab rohkeste piima.
41. Hea lepinkus lehada, parem pöösa al puhata.
42. Hea mees tõutab, tclm tasub.
43. Hea naene hoiab wara kofku.
44. Hea naene on maja luff (taba).
45. Hea naene paneb kumme penikoorma pingi alla, paha naene wõtab.
46. Hea õlut näitab oma auu ülesse.
47. Hea peremees armastab ka oma koera.
48. Hea peremees ei rõhu pererahwast.
49. Hea sõna ei tee kuskil kahju.
50. Hea sõna langeb igaford lahtet paita.
51. Hea sõna sööb wõõra wäe.
52. Hea tegu leiab arwast tänu.
53. Hea wikat lööb laia kaare.
54. Hildud naerawad, nartsud nutwad.
55. Hiirtel on enam kui üks hauk.
- 56.* Hilja om saksa rut, lühikese pada konna jälje.
- 57.* Hilp ennast härnatas, narts tagan naaratas.
- 58.* Hobu osta rikka käest, neane wõtta waise käest.

- 59.* Hopen ei pelga lööki, hopen pelgas sööki.
 60.* Hobest sööda kui loelje ja teüda kui warast.
 61. Hukka läinud head humalad, kahju kallist linnast. .
 62. Hullu karjase kannikas süüatse itta esitets ära.
 63. Hullu koera ei tohi ustuda.
 64. Hullu last ei paluta pulma.
 65. Hunt heidab küll karwa, aga ei heida wiist.
 66. Hunt kautab karwa, ei kauta hammast.
 67. Hunt põgeneb pakko, leiab taro eest.
 68. Hunt põgeneb kurja koera eest.
 69. Hundist ei saa muud kui nahka.

J.

1. Igal linnul ise laul.
2. Igal maal isewiis.
3. Igal mehel isemõtted.
4. Igamees katsugo oma pärast.
5. Igamees kiidab ennast, rebane oma saba.
6. Igamees kiidab oma, waene totti.
7. Igamees teab kus tal king pigistab.
8. Iga king wautab oma jalga.
9. Iga wili saab omal aeal küpsets.
10. Igas talus oma taar..

11. Swam lehm lüpses kui tappes.
12. Sgawam ootus kui lootus.
- 13.* Sija inimene om enam, kui nüsja lehm.
- 14.* Sio mas' kül sada rubla, tego ei tengagi.
- 15.* Sraga ei teedeta hernid, karwaga kapstid.
16. SIm õpetab, ei löö ega karista.
17. SImatark teistele, ostamata endale.
18. SInimene ei kaswa karistuseta.
- 19.* SInimene otsib parembat, kala sügawam-
bat wet.
- 20.* Enne Sakopi pääwa palle wihma; pääle
Sakopit tule esigi.
21. SIsa kogus, poeg pillutab.
22. SIsa saab küll naise, aga lapsed ei saa ema.
23. SIsa oli ilma tark, pojast sai parem tark.
24. SIsa sepp, poeg sepp, poja pojast saab mitu
seppa.
25. SIsse tarkus, ise kawalus.

J.

1. Sägajale jääwad paljad näpud.
- 2.* SAlg tümpahus, keel nilpsahus.
- 3.* Sakopi pääwani satas salwe, pääle Sakopi
saltwest wälja.
- 4.* Soodit söö, joodit joo, jooditule Sumal and.

- 5.* Jooditu õnn ei kau ta tohegi, susigi and joodikule andes.
6. Juba elajad matal.
7. Juba see kana läks, kes suure muna munes.
8. Julge koer müüb mõne torra ka oma naha
9. Julge pää toidab, arg suretab.
- 10.* Julgele soele saab ruttu ots.
11. Julgus ei aita Jumala wasta.
12. Julgus ei warja sõameest surma eest.
13. Julgus on suurem kui wägi.
14. Julgus wõib mõne torra kitsikust päästa.
15. Jumalal aega, peremehel leiba.
16. Jumal andis, juudas wõttis.
17. Jumal ei jäta head tööd ial tasumata.
18. Jumal ei jäta ühtegi asja undlikuks.
19. Jumal ei taha pakutud kassu.
20. Jumal jagab igaühele oma osa.
21. Jumal ja lohus seisawad kõikide üle.
22. Jumal lastu sõjawäge kõrwal kuulda, ei filmal näha.
23. Jumal lastu tulustest kitsas paigas olla.
24. Jumal on kõrgel, kuningas kaugel.
25. Jumal pidagu tulustest pihus ja kaitsego kamalus.
26. Jumala film waatab ka waeste pääle.

27. Sumala wäel ei ole ial wäsimust.

28.* Sumal päästa pagehejat ja wäsitä ta-
gan ajajat.

R.

1. Kaarn kaswatab poegi, funni nad oma teed
lendawad.
2. Kaarn lepib kaarnaga.
3. Kadedus lööb ifka oma peremeest.
4. Kaewaja härg kautab mõne torra sarwe.
5. Kähär pää, koera mõtted.
6. Käsi puusas, täi pungas.
7. Kahju ei täi kiwa mööda waid inimesi
mööda.
8. Kahju päästab filmad lahti.
9. Kahjust tõuseb mõni tord kasu.
10. Kats kõwa kiwi ei tee head jahu.
11. Kats teekuningat ei mahu ühe kattusse
alla.
12. Kats filmad waunud finni, kolmas jää-
nud lahti.
13. Kats silma ulatawad kaugemale kui üks.
14. Kats uhked ei wõi ühes koos käia.
15. Kala ei ela ial kuitwiful (tahedal).
16. Kala püütakse mōrraga, tütarlast kihladega.

17. Kanad õrrel, laisad tööl.
18. Kapsa taimed ei kasva lastmata.
19. Karu jätab mõnekorra ka karva.
20. Karu kardab kõige enam oma kellofesi.
21. Karu on metsaliste seas kõige kangem, rebane kõige kavalam.
22. Karul on kahetsa mehe rammu ja ühe mehe meel, hundil ühe mehe rammu ja üheksa mehe meel.
23. Karast saab mängimees, hundist ei muu kui hulguja.
24. Kaste jälgilt kõndis juba mõnigi kulda.
25. Kaste on vihma karja poisike.
26. Kaks ja koer ei lepi ial kotu.
27. Kaks pakeb saba pandiks.
28. Kassi keele peal on üheksad tõugu surma rohtu, aga koera keele peal üheksad tõugu ohtu.
29. Kauga tehtud kaunistene, pea tehtud pilla palla.
- 30.* Kats kõnelas, kolmas olgo wail.
- 31.* Kaks kül poea tegeš, sõke sünnise.
- 32.* Kawwas sant kottiga wiha pääš? Lät kot raseš wiskas maha, lät eš kulla wõtab üles.
- 33.* Kāgu om kawwest kõllus, kui manu lät šiis kui širš-šaugas.

- 34.* Rāgu om kawwest kuulus, üle mōtsa mōus.
- 35.* Kas see kõrt taiwas tuleb mis sa siise ajad, ehk kas need riided puust kaswawad mis sa pääl kannad?
- 36.* Rānga jalan kīgise, selle kõttun kesise.
37. Kehwast suwest kaswab lahja sügise.
38. Kehwuse pada peab kesi teetma.
39. Kel ammet, sel leiba.
40. Kel anda, sel wōtta.
41. Kel kuttur, sel kohus, kel wāgi, sel wōimus.
42. Kel raha, sel sõber.!
43. Kelle hobune ojas, selle jalg seisstu madalamal.
44. Kelle jalg tatsutab, selle suu matsutab.
45. Kelle käsi liigud, selle suu maigub.
- 46.* Kel suure suu, sel kõwa töö,
- 47.* Kel õnn, to elago, kel terwis, to tehto tööd.
- 48.* Kel pikk keel, sell pikk tee.
- 49.* Kel suur suu, tol lagja selg.
- 50.* Kel kost, sel kohus, kellel wōid, sell wōimus.
- 51.* Kellel hool, sellel koor.
52. Kelm kiidab ennast, õiglane teist.
53. Kelm petab kelmi.

54. Rena kaun, inetu itva.
- 55.* Rea om sufi suule, to om lahr tööle.
- 56.* Rea wana pattu mäletas, to oma hinge unetas.
- 57.* Rea sinu naard, säält mine mööda, tea sinu tiid, säält pane filma rätsti sisse.
58. Kes aina wälja annab, see ise ilma jääb.
59. Kes ainust last raatsib lüüa!
60. Kes anni (kingitud) hobuse suhu waatab!
61. Kes armu ei näita, see armuta sureb.
62. Kes aro lähäb, seda armsaks peetakse.
63. Kes enne koitu kobistab, see warem leitwameheks saab.
64. Kes enne wehkile jõuab, see warem jahwatab.
65. Kes heaga ei kuule, peab fibedaga kuulma.
66. Kes head otsib, see paremat leiab.
67. Kes hea on, see kiitust leiab.
68. Kes heaste määrib, see heaste sõidab.
69. Kes hoonet ei ehitanud, see arwab seinad maast kaswama.
70. Kes hooraga elab, leiab hoora palka.
71. Kes huntide hulgas elab, peab nendega hulguma.
72. Kes ilu otsib, see lusti leiab.
73. Kes isa eht ema lööb, selle täsi kaswab hauast wälja.

74. Kes järele jätab, see järje pääl istub.
75. Kes Jumala wilja tohib põlata.
76. Kes tahju kardab, see õnne leia.
77. Kes kannatab, see kaua elab.
78. Kes kaugel täib, see palju näeb.
79. Kes kehwa pulma palub ehk waest warule kutsub!
80. Kes fibedat kannatab, see magusat maitseb.
81. Kes koera ei sööda, see sööda warast.
82. Kes koera saba tergitab kui koer ise.
83. Kes magusat maitseb, peab fibedat kannatama.
84. Kes kopikaid ei korja, see rublat ei saa.
85. Kes koore päält sööb, see söögu ka püti põhjast piima.
86. Kes torra hammast weristan'd, see katsub ikka.
87. Kes torra kõrwen'd, see kardab tuld.
88. Kes torra waeseks jäänud, see seisab ka waesuses.
89. Kes kurja kuuleb see, tulda kannab.
90. Kes ligi linna elab, see soola nälga sureb.
91. Kes litsi läheb linutama.
92. Kes mõistab tänada, sellele antakse tänu pärast rohkem.
93. Kes mulle suust suhu räägib, see räägib

minuga, aga kes taga selja räägib, see räägib minu perssaga.

94. Kes palju küsib, saab targemaks.
 95. Kes palju lobiseb, see palju waletab.
 96. Kes palju näeb, see palju õpib.
 97. Kes palju püüab, see vähem saab.
 98. Kes palju räägib, peab palju wastama.
 99. Kes põhja joob, saab poja.
 100. Kes rahu rifub, peab raha eht rahu andma.
 101. Kes filmi lahti ei tee, peab kuftru lahti tegema.
 102. Kes süües tõhtu täis ei saa, ei see saa ka lakkudes.
 103. Kes teab kui kaugele kubja filmad ulatavad?
 104. Kes teab, kus ta latwa liigutab.
 105. Kes teisele hauku kaebab, langeb ise sisse.
 106. Kes tööd teeb, see mustaks saab.
 107. Kes tuult külvab, see tuisku lõitab.
 108. Kes waest last lööb, selle käed läh'wad lämpi.
 109. Kes waest last warrule kutsub eht pütsjalga (puujalga) pulma.
 110. Kes waletab, see warastab!
 111. Kes wanast hobusest enam traawlit saab!
 112. Kes wanast karust enam tantšijat saab!

113. Kes wanast toerast enam linnu toera
kaswatab!
114. Kes wanemate sõna ei taha kuulda,
peab wafika nahka kuulma.
115. Kes wara üles tõuseb, leiab warem
õnne.
116. Kes warga eest wõib seista!
117. Kes weeringit ei hoia, see elades taalrit
tastu ei saa.
118. Kes wirtu läheb sundima, wirt sunnib
isegi.
119. Kes witsata kaswab, on arosine õnne laps.
- 120.* Kes püwe lät püüdma, kautas kana.
- 121.* Kes hoo (hobune) ost, see nina nõst, kes
raha luge, raipe saa.
- 122.* Kes siis wirtu leiba sööb, kui laisa
maa pääl ei ole.
- 123.* Kes palju lainas, see palju leinas.
- 124.* Kes midagi ots, tod tolle saa.
- 125.* Kes lapuline kuses, senna nõsesse nõgese,
tos kaasik kuses senna kasuse kapsta.
- 126.* Kes noore harjaga künd, tege kõwera
wirgese.
- 127.* Kes äkitselt haard, to suu palutas.
- 128.* Kes pea usub, saab pea pettetus.
129. Kewade kutsjub adrad põllule ja linnud
laulule.

130. Kewade paisutab mahla puusse.
131. Kewade paneb puud puhkema.
132. Kewadine lumi kaub kiirest ära.
133. Kewadine vihm kosutab, sügisene kautab.
134. Kewadine mõdras läheb tühja kõhuga toju.
- 135.* Käs'i mõst kät, tats kät terwet iho.
136. Kiida koerale liha sööti!
137. Kiida õnne, kui kitsitust pääsed.
138. Kiida päewa, kui magama lähed.
139. Kiideldes koera liha süüakse.
140. Kiir perses, tuli taskus.
141. Kirju kui rahn.
142. Kiwi ja kännu eest ennast mõib hoida,
aga ei mitte kurja inimese eest.
- 143.* Kiif alustus om rase.
- 144.* Kiif kana ei saa ütelist orsile.
- 145.* Kipjale, kapjale its saa, ilma istjale ei
saa mitte midagi.
- 146.* Ribemest saab kirk, sõnast saab tüli.
- 147.* Kiif ei olle ütte targa ja ütte wirga.
148. Kodu kuulsam, ahju taga auusam.
149. Koer ajab saba, saba ajab saba otsa,
saba ots willa, will ei wiitfi minna.
150. Koer heidab karwa, ei heida kombeid.
151. Koer ja kass on alati tülis.

152. Koer, teda tutsutakse, hea inimene tuleb palumata.
153. Koer on sõber, seni kui ta pääd silitatakse.
- 154.* Koa kala mõrrau, ta taht wälja, kes wäljan see tüti sisse.
- 155.* Kohes zirk lennahus, sinna putsajus zilgahus.
- 156.* Kon otsan, kala mõtsan.
- 157.* Kos palju pinni peren, sääl jääb ristirahwas hautmata.
- 158.* Kos perenaine korrata, sääl maia ilma perata.
- 159.* Kos om suitsu sääl om sooja.
- 160.* Kos om tüli, sääl ei ole elamist. Kes ilus las, to elas rikast armehe.
- 161.* Kos põrm maust jääs?
- 162.* Kos ütte käega paned, sääl tatte käega wõtta.
- 163.* Koer kiit ennast ja hämes teist.
- 164.* Koer lihaga raawitetas, teisele ei saa kontigi.
- 165.* Kon mäte, sääl wäte.
- 166.* Kon mulda, sääl om kulda.
- 167.* Kon tegijat, sääl nägijat.
- 168.* Kon ei ole wasta wõtjat, sääl ei ole wiijat.

- 169.* Kon ei ole hirmu, säääl ei ole armu.
170. Kõht on isand, sina tema sulane.
171. Kõht on kõige kurjem kubjas taga sun-
dimas.
172. Kõht teab parem kui tell oma aega.
173. Kõht waewab kehwa enam kui rikast.
174. Kõit ajab oma aega taga.
175. Kõit katse-töö on raske (wigaline).
176. Kõit kannad ei kaswata iwi.
177. Kõit kõrrefesed wihtawad pärast tüünla
päewa talwe.
178. Kõit kosilased on rikkad, kõit wangid
waesed.
179. Kõit kutsitad ei mahu ühele kausile.
180. Kõit on riista riidlejad, aga ei ole koolja
koristajad.
181. Kõit on sööma-päewad, aga ei ole kõit
saama-päewad.
182. Kõit sügised ei ole salwe täitjad.
183. Kõit warandus ei aita surma wasta.
184. Kõrgel seisab wõõral laudil leib.
187. Kõhus nõnda kuj mõistetakse, õigus
nõnda kui tehakse, otsus: pois aja
härjad mõisa.
186. Kõhtu käimine toob enam kulutust kui
kasu.
187. Kõka moff tilgub raswa.

188. Kõta pois pühtin'd särgi sabasse oma suud.
189. Kõnn krooksub juba kewadet.
190. Kõnn saab mättale, aga ei osta mättal olla.
191. Kõõk ei jõua ütsi kõhtu täita.
192. Kõõk tahab koort, sepi tahab selget, kaff tahab kaunist, pudru tahab puhast.
193. Kõõti rabasin, mehe tabasin.
194. Kõõda elu, nõnda ots.
195. Kõõda metsa hõigatakse, nõnda mets wasta kõlab.
196. Kõõda naene, nõnda seelit.
197. Kõõda sa põldu harid, nõnda põld sulle tasub.
198. Kõõda emis, nõnda porsad.
199. Kõõda maa, nõnda maner (wiis).
200. Kõõda känd, nõnda kõbi.
201. Kõõda lehm, nõnda wasitas.
202. Kõõda lind, nõnda laul.
203. Kõõda pää, nõnda kübar.
204. Kõõda pait, nõnda pruuk.
205. Kõõda siga, nõnda tüna.
206. Kõõda tamm, nõnda tõru.
207. Kõõda wanemad eel, nõnda laps järel.
208. Kõõdas tulnud nõnda läinud.
209. Kõõi enne küünla päewa härg rasta alt

- juua saab, siis ei saa pärast Maarja päewa konn oma noffa kasta.
210. Kui hääste teed, seda paremine leiad eest.
211. Kui hurdast karja koer saab, siis ehk saab temast ka inimene.
212. Kui Jumal ei aita, siis ei maksa meie töö.
213. Kui Jumal loob lolli, siis annab ta ka molli.
214. Kui karuse päew kuitu on, siis annab Jumal hää taheda sügise.
215. Kui kõht täis on, siis ei maitse leib.
216. Kui kõht täis, siis on hõibus tööd teha.
217. Kui kõit otsas, pane suu warna.
218. Kui laps nuhtluse kätte saab, siis sulgab suu kifti.
219. Kui laps saab, mis ta nutab, siis jääb ta wait.
220. Kui lihtid linna lähewad, siis on turu kaup odaw.
221. Kui lõpeb töö, siis lõpeb toit.
222. Kui oled üle koera astunud, siis astu üle saba ka.
223. Kui õnne ei osta kiini pidada, siis kaub ta käest.
224. Kui põrsast pakutakse, siis pea koti suu lahti.

225. Kui raha loetakse, siis mine wälja, kui tööd tehakse, siis tule ligi.
226. Kui sul enesel tiibu ei ole, siis ei tõsta wõõrad tiivad find lendu.
227. Kui töö, nii palk.
228. Kui töö tehtud, siis magus puhata.
229. Kui tõsi, siis tõusku, kui wale, siis waugu.
230. Kui üks nõu ei aita, siis katsu teist.
231. Kuis wakk, nii kaas.
232. Kui wõõras näht ees, siis leiab tobe kaussta täis, kui oma siis ei leita rihmakest.
- 233.* Kchtu mehe ja reitwa wannutetas.
- 234.* Kui tüdruk om, siis õige puu, kui naises saa, siis lagja suu.
- 235.* Kui külje alune lämmit, siis suu weerene külml.
- 236.* Kui sõna suust om wälja lännu, ei saa siis enam kätte ta, kas lenda toso wanfriga ka tunnil tuhat wersta maad.
- 237.* Kui tuleb murd muile puile, siis tuleb ka katt kadajaile.
- 238.* Kui kellegil ütessa ametit, siis om kumnes nälg.
- 239.* Kui fina wikatit ei nühi, siis nühib wikat fino.

- 240.* Kui tööd teed, siis tee et tänatas, kui sööd, siis söö et sülatas.
- 241.* Kui teng tastun, siis tädi turun.
- 242.* Kui siga pää ära katkes, ei pane kuningas pää otsa.
- 243.* Kui sant saa sanna, taht lawale ka.
244. Küla leib maitseb magusam.
245. Külap aeg annab katsuda.
246. Külap mägi oma märga kuitatab.
247. Külap paraneb enne kui mehele (noore naise) saad.
248. Külap saad suuga paljugi teha.
249. Küll asi wõib weel teiste minna.
250. Küll eluford saab üles näitama.
251. Küll häda ajab palwele.
252. Küll häda annab paremat nõu.
253. Küll häda koolitab targemaks.
254. Küll häda õpetab ette vaatama.
255. Küll härg jäneft tabab, kui ei enne, siis katlas.
256. Küll hää lugu lasseb ennast katkorda laulda.
257. Küll hunt wõtab ka loetud lamba.
258. Küll Jumal näeb näitamata, ja kuuleb kuulutamata.
259. Küll kadeda film teise õnne õngitseks.

260. Küll keeletu peab wedama, mis meeletu
pääle paneb.
261. Küll leib saab söbjale, sai sõtkujale.
262. Küll mees oma mehe tunneb.
263. Küll oled nina otsa hakkanud, aga ei
ole weel ea otsa hakkanud.
264. Küll pikk aeg waagub ütsford hauale.
- 265.* Käu üle jala, ära talla pääle, kui pääle
tallad, siis tänni naffa.
266. Küll pikk päew jõuab õhtule.
267. Küll koer koera ära tunneb.
268. Küll wana ka lõõbib ja halbib, kui
koerad kutistawad.
269. Küll wanal ka mõnekorra titehambad
suus.
270. Küll wõib ta katsuda, kas puunoaga
kulda wõib leigata.
271. Küll wõõra loojuksest saab loojust, aga
wõõra leiwast ei saa leiba.
272. Külla küljest saab ennem kui nälja otsast.
- 273.* Küll Sumal rikast rinnust kinni pidab,
nii kawwa kui waene järge saab.
- 274.* Küll tuleb härjale handa tarwis, kui
parmo wälja tulewa.
275. Kül'm ajab täed põue.
276. Kül'm kisub kindad karmanist wälja.
277. Kül'm küsib löri täest kasukat.

278. Külm paneb lindude aida ukshed luffu.
 279. Külm teeb jalgu alla.
 280. Külm teeb wete üle sillad.
 281. Kurjad kõned rituwad hääd kumbed.
 282. Kurja kõne alt ei pääse inimene kuhugi.
 283. Kurat kulutab kuus paari fingi enne
 kui üks paar rahwast kokku saab.
 284. Kurat tunneb kõik asjad, aga reerastwa
 ja naesterahwa tahku ei pea ta weel
 tundma.
 285. Kuri elu wähendab ja alandab kõik
 asjad.
 286. Kuri koer kaitseb kõige paremine karja.
 287. Kuri mees wananeb paremaks, kuri
 naene pahemaks.
 288. Kuri naene peab maja korras.
 289. Kuri siga, mõnda wiga.
 290. Kuri tuleb kutsumata, wiletsus wilets=
 tamata.
 291. Kuri wõtab kulbist, paha sõna pajast.
 292. Kurf kulutab mehel wäga palju.
 293. Kus aset ei ole, säääl ei ole ka asja.
 294. Kus ei ole hakatust, säääl ei ole lõpetust.
 295. Kus ei ole hirmu, säääl ei ole armu.
 296. Kus haige säääl käsi, kus arm säääl film.
 297. Kus hää puu tahab sigineda, säääl laseb
 ennast paenutada.

298. Kus hunt talwel pesa teeb?
299. Kus kits finni on, sääl ta kisub itka.
300. Kus koera kodu eht herilase öömaja?
301. Kus köit lapsed Emajõe kaldale saavad!
302. Kus lammas niidetakse, sääl karw kä-
riseb.
303. Kus lammas niidetakse, sinna langeb
willu maha.
304. Kus odra itwa on, sinna ei mahu ruffi
itwa.
305. Kus on härga, sääl on sõrga.
306. Kus on laudas, sääl on lauda taga.
307. Kus muldne lumi on jäänud?
308. Kus naene narakas, sääl lastel kalsfud
kaelas.
309. Kus paati sa juhtub, sääl pead sõudma
310. Kus puud põlewad, sääl tõuseb suits
üleste.
311. Kus roe kõige sügavam, sinna lapsed
sisse lähewad.
312. Kus roe rattast jääb!
313. Kus surm, sääl muld.
314. Kus tegijaid, sääl nägijaid.
315. Kus tühi kott ial paisul!
316. Kus kasu ei kaswa, see ei maksa wae-
wagi.
317. Kutsumata wõõrad, teadmata roog.

318. Kuus wiga, seitsmes surm.
- 319.* Kutsik kilabus, wana pini arahus.
- 320.* Kütt lät mõisa, pandke pada kummuli;
kalamees lät kalule, kandke pada tulele.
- 321.* Kuningas ei söö kulda, maamees ei söö
mulda.
- 322.* Kuld paistab isegi sita seest wälja.
- 323.* Kuuse kannu pääl kõitw kunagi kasu.
- 324.* Kutsikale ei ole hambid tarwis.
- 325.* Kunst kunsti pidajale, wana wiis we-
dajale.
- 326.* Kunas sepal wäist om ehk kängsepal
torraline saabas?
- 327.* Kurg kaes üle madala aia.
- 328.* Külile mees, wõrk samb.
- 329.* Kui last kästas, siis mõrsja mõistke.
- 330.* Kas sööb kawwa annetu, pini pika petu.
331. Kiiwitas toob finda täie,
Koowitas toob koorma täie,
Kurg toob kuhja maa lagedalt.
332. Kes teise tööst tüdib,
Ehk teise waewast wäsi?

L.

1. Väheb hunt paku, leiab karu kahe pojaga eest.
2. Laimaja leiab enam laitust kui tänu.
3. Laenaja on sõber, tagasinõudja vaenlane.
4. Laenamine on hõlpsam kui kätte toomine.
5. Laena nii kaua teistele, kui ise laenama lähed!
6. Laen on igakord lausa võlg.
7. Laen on kerge anda, aga raske tagasti saada.
8. Laisk ootab, funni päew looja lähäb.
9. Laisk petab mõne korra usinat.
10. Lapsest kasvab hiljemine jälle lapse wamenem.
11. Lehm lüpsab suust, kana muneb nokast.
12. Lehmast saab wanandel weel liha ja nahka.
13. Libe keel, kare (kelmi) meel.
14. Libe keel on katwal petis.
15. Libe tee paneb jala libisema.
16. Lihane keel lõikab luisse kaela.
17. Liha toores lihutab, kala toores kautab.
18. Lihata wõib inimene elada, ei mitte leiwata.

19. Loe ehk laula tema wasta, see on üks kõi.
20. Loetud raha ei keela warga käppa.
21. Lusti pidu ajab mõnikord furja idu.
22. Luufondid weerewad wolitejale.
23. Lõuke see toob lõune sooja.
- 24.* Liigutud puu ei haljenda.
- 25.* Lats ik wäitst, imä ik last.
- 26.* Latsse lauldas ja mõrsja mõijffe.

M.

1. Maailm läheb wanemaks ja päew päewalt targemaks.
2. Maa pind külmetand, sea kärs katti.
3. Maa pind katab kõi kowerused kinni.
4. Maa põwes ei ole inimesel enam waewa.
5. Maa süles on magus magada.
6. Madal aed lasseb hõltsast' üle hüpata.
7. Madal ulu ajab tule kikasst katuksele.
8. Madal west, sügaw põhi.
9. Madu poetab naha, aga ei poeta paha.
10. Magab sõba, aga ei maga sõba alune.
11. Magades ei leia keegi leiba.
12. Magajal und, tegijal tööd.
13. Magaja kassi suhu ei jookse hiir.
14. Magaja koer ei taba warast.

15. Magaja osa pannakse paigale, tõrkuja osa süüakse ära.
16. Maha jäetud leib läheb taga järel magusaks.
17. Ma räägin kuhjast, sa räägid kuhja viast.
18. Meega püütakse maiast.
19. Mees avatakse mütsist, naene tanust.
20. Mees must, õnn (leib) valge.
21. Mehe kont maksab raha.
22. Mehe rusikas on magusam kui mee lusikas.
23. Mehest saab mees.
24. Meesi peiu, wiha naesemehe suus.
25. Meesi suus, sapp südames.
26. Merel filmad, metsal kõrvad.
27. Mida armsam laps, seda valusam wits.
28. Mida enam koeri kous, seda wedelam late.
29. Mida pahem mees, seda parem õnn.
30. Mida suurem kelm, seda kuldssem õnn.
31. Mida snurem suu, seda laiem olgu piht.
32. Mida waesem sant, seda suurem kott.
33. Mees ei jõua üheksa hobusega nii palju sisse tuua, kui naene ühe põlluga wälja wiib.
34. Miks sepp pihib peab?
35. Mina herra, sina herra, kes pergel koti kandja!

36. Mine adrata kändma, ehk noodata kala
püüdma!
37. Mine hundi suust tagasi võtma!
38. Mine ihnusest raha laenama!
39. Mine kulli küüfist saaki kistuma!
40. Mine mullist lund taga ajama!
41. Mine tuult finni püüdma!
42. Minu tüdrukul on tüdruk, minu sulasel
sulane.
43. Mis aitab kitsi mekerdamine, kui kits ei
mekerda!
44. Mis käest kaub, seda hakatakse kahetsema.
45. Mis koer ei näe, seda koer ei haugu.
46. Mis koer see on, kes õues ei haugu!
47. Mis kõrge, sest mine mööda, mis madal
sest astu mööda.
48. Mis mõisa wiiaксе, see sattub kui tulde.
49. Mis must on, see mustaks jääb.
50. Mis noorus kofku kogub, seda wanadus
eest leiab.
51. Mis noorelt haritud, sest wanadus ei
wõõrdu.
52. Mis pää eksib, seda peab perse wastama.
53. Mis rikas ühest silmast hoolib, kellel teine
tasfus on.
54. Mis sa halbiga wõid teha!

55. Mis see teeb, kes weel midagi ei ole
katsunud!
56. Mis sest teistele hääd saab, kes iseenesele
hääd ei tee!
57. Mis sinu käest ei küsita, sest pea suu finni.
58. Mis sinusse ei puutu, sinna ära pista
oma nina.
59. Mis süda täis, sest kוברutab suu.
60. Mis süda wihtab, seda film ei ihta.
61. Mis taud tühjast talust tabab.
62. Mis wõtja wõtab, kui andja ei anna!
63. Mölder ei wõi tuuleta jahwatada.
64. Möldri matt ja kõrtši mööt olgu maffsetud.
65. Möldri sead ja junkru hobused on ikka
lihawad.
66. Mõnda on nähtud, wiimne alles näge-
mata.
67. Mõnda wõib tegijal' juhutada, magajal'
ei midagi.
68. Mullise naeru järel tuleb mõnikord nutt.
69. Mul on suud filmad häbi täis.
70. Mul on kaks hääd kosilast, kiriku kirwes
ja raud labidas.
71. Mul saab sest kahju, temal jälle kasu.
72. Muna targem kui kana.
73. Must koer, aga walged hambad suus.
74. Muu muht, teine paise.

- 75.* Mees lät tee pääle, wõt kalmu kaala ja
naine lät nukka, wõt kalmu kaala.
76. Meest peetas sõnast, härğa sarwest.
- 77.* Musul mulla magu.
- 78.* Mehilde mesi, naesilde wõsi.
- 79.* Magaus raha koti lagaus.
- 80.* Mis pini tege, kui üle aia kargas?
- 81.* Mis kurel wiga kergistalla, kui hernes
nina all!
- 82.* Määne wafakene, sääne kaafekene.
- 83.* Maa kündijale löö kiwiga pähä, niidu
niitijale anna pala leiba.
- 84.* Maias iis mao pulutas.
- 85.* Mo pää om täüs mõtteid kui ratta rumm
täüs kõtraid.
- 86.* Mis warsan õpid, to wanan mäletad.
- 87.* Maa peetas pettusega finni.
- 88.* Mine tengata kõrtsi, ehk wihata sanna.
- 89.* Mis muust muu wõt, see wanusen wa-
litšas.
- 90.* Mänes sõrm leitad, leita kumas taht leit
haluja.
- 91.* Mida maad, seda marja.
- 92.* Mida lindu, seda laulu, mida talu, seda
taari.
- 93.* Mis sellega tege, mis tõise mehe jagu.
- 94.* Mis wõtja wõtab, kui ep andja ei anna.

N.

1. Nälg sunnib karu käppa imema.
2. Näljane koer salwab nägedamast'.
3. Näljane täi hammustab libedamast'.
4. Näljase näpud ei saa raswa tilkuma.
5. Naese pää ja kana pää lähewad ühte.
6. Naesterahwal on pikad hiuksed ja lühikesed mõtted.
7. Naesterahwal on pikemad plehid kui aru.
8. Naesterahwa töö ja wana hobuse sööt ei paista silma.
9. Naesterahwa töö ei löpe elades otsa.
10. Narri meest, aga ära narri mehe kübarat.
11. Natuke waletama, natuke warastama on poole adra orjus.
12. Nemad ei tea ööd ega päewa.
13. Nii sirge kui osi (osja).
14. Nii suur kui Sirgase härg.
15. Nii wähe kui tuluke ja west wõiwad kats waenlast ühes kous elada.
16. Nii walge kui lumi.
17. Nõdrus nõuab, kangus kautab.
18. Nõnda kui hind, nõnda kaup.
19. Nõnda kui linnu hääl, nõnda ta laulab.

20. Nõnda kui pütt, nõnda ka kaas.
21. Nõnda kui sea seljas sadul, on saksa riided talu pojäl.
22. Nõnda kui fina mulle, nõnda mina sulle.
23. Nõnda kui tegu, nõnda ka palk.
24. Nõuuga tehakse parem tööd kui suure väega.
25. Noore nahk wenib, wana nahk rebeneb.
26. Noor koer ärritab, wana saltwab.
27. Noorikuna pill ja ilu, naisena nalg ja pisarad.
28. Noore kuu wasikas kosub paremine.
29. Noorel nugise, wanal warekse silmad.
30. Nüüd elawad kõik suure wõimusega maa pääl.
31. Nüüd on kõik kanad õrrel.
32. Nüüd on kõik otsas, pane hambad warna.
33. Nüüd on kõik targad tööl.
34. Nüüd on kõik wargad wabad.
35. Nutt tõuseb mõnekorra naerust.
- 36.* Na aije jutu üttest suust ja kõneliwa kalli luust.
- 37.* Nii kawwa wader kui watska, nii kawwa sõprust kui seira.
- 38.* Nii kui kand, niida wõsu.
- 39.* Nägu om tõisel nätta, terwis hendal tiida.

- 40.* Natri kault tee õgwemp.
 41.* Niitse wõttad, rihma massad.
 42.* Nina otsa näed, aga ea otsa ei näe.

D.

1. Ddaw kala, lahja leem.
2. Diguse wasta ei saa ütshi.
3. Digus peab ifta diguseks jääma.
4. Dnnelik, kes oma kattukse all magab.
5. Dnnelik, kes oma laua taga istub.
6. Dnnelik, kes rahul wõib surra.
7. Dnnetu, kes wendade ori, wilets kes õe
 palgaline.
8. Dnnetus tuleb kutsumata.
9. Dnnis, keda õpetakse, wilets waene, kes
 witsal kaswatatakse.
10. Dnn wõtjal, wili wiijal, kõis kaebajal.
11. Dpeta hundi poega esiteks murdma!
12. Dpeta seale muru tuhnimist!
13. Dle aga lammas, siis on hundid turjas.
14. Dlets wasslikul silmad, siis ta paneks
 ühel õõl üheksa ust kinni.
15. Dle fui peremees igal kohal teiste eel.
16. Dle ise mees, pea teine mees ka meheks.
17. Dlgu mis ta on, üks ta ifta on.

18. Olgu pääle, otši raha, lepi kofku, mine sauna.
19. Olgu kiwi palawam kui palaw, kui tema pääle sülitatakse, jahtub ta ometigi.
20. Olgu päew pikem kui pikk, ometigi lähed ta õhtule.
21. Olgu wilets wigane, olgu sant ehk sarnane, kui aga oletš isane.
22. Oh, sa wacne mees, hilja sa jõudsid.
23. Oma au, oma hais.
24. Oma eit eideke, wõeras eit raist.
25. Oma kodu koeradgi tunnewad.
26. Oma piits, wõeras hobune.
27. Oma film on tuningas.
28. On Jumal mind pisukese õnnega loonud, siis pean ma pisukese õnnega elama.
29. Ostad õhtu ja waatad hommiku, siis ei maksa kahte wähti.
30. Öö ei ole kellegi sõber.
31. Öö kull ja koi pelgawad päewa walgust.
32. Öö on warga wari.
33. Ööpik lehtimata metsas, kerged wihud warda otsas.
34. Omal maal õitseb õnne, kodu kašwab kasu parem.

- 35.* Olgu hobu meren, tobo piip peab palama.
 36.* Ori mõist orja õpata ja waras warga
 nuhelda.

P.

1. Pada sõimab katlat, ühesugused mustad
 mõlemad.
- 2.* Parem hõmmikuni tett, kui õdanguni
 mõtteld.
3. Paha keel tõstab tüli.
4. Paha lind, pahem laul.
- 5.* Parem suu täüs soolast, kui mao täüs
 maket.
- 6.* Patši nägu ol ta naljakas kui ta kodu
 kahro wido.
- 7.* Parem pala, kui paha sõna.
- 8.* Parem teedus kapstid rahuga, kui nuum
 härg tüliga.
- 9.* Parem laih laudan, kui wäte wälla pääl.
- 10.* Pool muna parem, kui tühi koor.
- 11.* Parem paksu painutada, kui peenikesta
 peran wedada.
- 12.* Piip om ligemb kui naisekene. On naine
 fõrd kui fõrwal ist, a piip om kõigest
 suun ja puhun.

- 13.* Parem b ette kõneld, kui perra tõrreld.
- 14.* Parem b kats korda küsida, kui üts ford
esfima minna.
15. Paiguti kui sääse sääre, paiguti kui ho-
buse reis.
16. Paks päts, padi wats.
17. Paksuste palud sa Jumalat ja armuti
haarad kuradit.
18. Paks koor, wedel piim.
19. Paks seeme kautab, arm seeme kosutab.
20. Palju kuuleb, pisut räägib.
21. Palju lambaid, wähe willu.
22. Paku pagari lapsela saia!
23. Pane hunt lamba karjaseks!
24. Pane kännule ehted ümber, siis on känd
känä.
25. Pane koera kaela worst!
26. Pane koer lihale wahiks.
27. Pane sea selga kuld sadul, siiski jääb ta
seaks.
28. Pane sikk kärneriks, kui siis koorib puid.
29. Parem aasta oodata, kui kats kahetseda.
30. Parem ette waadata, kui pärast hoigata.
31. Parem karta kui kahetseda.
32. Parem kodu koorufesed, kui wõileib wõõrsil.
33. Parem korts kannas, kui will warbas.
34. Parem kuulda kui karta.

35. Parem lüpssta kui nülgida.
36. Parem naerda kui nutta.
37. Parem naerja filma waadata kui nutjale.
38. Parem nõuu kaupa, kui jõuu kaupa.
39. Parem oma ema wits, kui wõõra ema leib.
40. Parem oma haganad, kui wõõra selge leib.
41. Parem omast, kui wõõrast käest laenata.
42. Parem pidu rikka koeral, kui sulasel.
43. Parem tehtud, kui teutud.
44. Parem tihane kotis, kui metsis oksa pääl.
45. Parem sinna tuld teha, kui tule ase ees.
46. Parem söönud sööta, kui kooljat kosutada.
47. Parem suuga paluda kui käega wõtta.
48. Parem suu sisse rääkida kui selja taha.
49. Parem täi kopsastes kui ei raswa raa-
sufest.
50. Parem üks lind kotis, kui kümme metsas.
51. Parem ukse eest põgeneda, kui taga nurgast.
52. Parem weistel witsa roog kewade, kui
heina süle täis sügise närida.
53. Pääst waadatakse peidu, jalast neidu.
54. Peremeest sositate selja tagast, perenaist
naeretakse nurga tagast.
55. Pere koergi ei saa haukumata süüa.
56. Pill pita ilu pääle.
57. Pilliga wiidi, pisaril toodi.

58. Pista põrsas kotti, kui pakutakse.
59. Põlen'd kass pelgab tuld.
60. 'Pole kõik inimesed ühe weega viheldud.
61. 'Pole surma vastu rohtu ega ohtu loodud.
62. Püüdsin laista petta, aga laisk ei lastnud ennast petta.
63. Puhu oleme rikkad, teise sandid.'
64. Puhu tuluke pilvesse.
65. Puhas suu, puhas käsi pääseb maa ilmast läbi.
66. Puretud koer on arg.
67. Puus on teise mehe haigus.
- 68.* Parem hää härga kõttun, kui tühi kõlguse nufan.
- 69.* Parem halja mauga, kui hala mauga süüwa.
- 70.* Püssa pauk läts wälja, zirk mõtja ja karwa kotti; süsi suure loodi alla.
- 71.* Parem küla küljest, kui nälja otsast.
- 72.* Põrd ei usu puhast, waras waka.
- 73.* Pini üts karu istu kui saisu.
- 74.* Pettusega maia peetas, wõltsiga naine wälta.
- 75.* Parem wana warjun, kui noore noomitun.
- 76.* Parem maan, kui suuren puun.
- 77.* Parem wana warjun, kui noore ilun.
- 78.* Parem nüsfä, kui nülgo.

- 79.* Pane seale kuld rõngas ninna, kül ta
mutta aja.
- 80.* Paremb om viast sulgo, kui jõe.
- 81.* Pat om hinge peremees.
- 82.* Paremb om sõna hammaste tagan, kui
keele pääl.
- 83.* Paremb tiivi nulgan, kui pops (kodapoo-
line maian.
- 84.* Padasta pada sate ütsinda üli wili.
- 85.* Paks seeme kautab, arw seeme kaswatab.

N.

1. Rahu kosutab, waen kautab.
2. Rahuline meel käib rikkusest üle.
3. Rebase kawalus wõidab karu.
4. Rebasel on enam kui üks urgas.
5. Regi ja wanter ei lepi ühel teel.
6. Rikkal on enam sõpru kui kehwal.
7. Rikka tõbi ja kehwa õlut kuulutse kaugel.
8. Roowi suits ja tufi wing on saksa surm.
9. Numal kits, kes puud ei oska koorida.
10. Numal kui kõstri wasikas.
11. Numal kui siga, kes nabra ääre nälga
sureb.

12. Numal waras, kes oma jälgi ei osta
kustutada.
13. Nutt rattal, kiir kadal, wana naene
wanfril.
- 14.* Koppus uink uhkus kaswawad üte juure
pääl.
- 15.* Numal näge palju waewa.
- 16.* Nikal raha, waisel latse.
- 17.* Raf kutsitan eäti elas.
- 18.* Nuttembast sööd, kangembast jääd.
19. Rahu nina tärtab, künnimees ärtab.

S.

1. Saab esimene uindus mööda, siis on ini=
mene walwal.
2. Saada siga Saksa maale, pese siga seebiga,
siga tuleb koju, siga jääb seaks.
3. Sa hoiad hoost, ega sind hobuse naha stse
mateta.
4. Sa kuuled nõnda kui siga paus.
5. Salaja tehakse, sauna wiiaксе.
6. Sala tööl on wahest ka waatajaid.
7. Sa närid sõna, kui loer konti.
8. Sant palub enesele kotti.
9. Sarapuu süda sattikse.

10. Saul sõttab saks, udul hulgub hunt.
11. Sää! olgu, seie kuulgu.
12. Sea seljas kuld sadul.
13. Sea suu sekki mööda ja kõht kotti mööda.
14. Seda kooguta kui wana kasukat.
15. See ei jäta asja aia allagi.
16. See hoolib nii palju peksu pärast, kui
wiska ane selga wet.
17. Sel on karwu hambil.
18. Sel on õige jänesse süda sees.
19. Sel on parem õnn, kui aru pääs.
20. Sel on sõna feele pääl.
21. Seitse siga, koke karja lasta, kümme künd.
22. Seitse wenda elawad rahus ühes majas,
aga kahe wenna naise teisel kaswab
sõda.
23. Seitsemest ahjust on ta juba leiba söö-
nud, kahetsas karast weel katsumata.
24. Senni wõtab lühike marja maast kui piff
kumardab.
25. See on nii kerge et puhuks maast tae-
wasse.
26. See on waene lind kes oma sulgi ei jõua
kanda.
27. See on wiewe mehele wet filma jätnud.
28. See nüüd seisab, kes enne jookseb.
29. See wihtm annab meile leiba.

30. See wiis, mis noorelt õpiti, jääb ta
wanusele.
31. Siga läheb, küna jääb.
32. Sile kui sea muna.
33. Sile päält, kare seest.
34. Silita hobust seest, siis ei ole suga tarwis.
35. Silmadega sööb ta enam, kui süda wastu
wõtab.
36. Silm on kuningas, käsi tegija.
37. Sina oled selge piima sõrm.
38. Sinna peab wai minema, kuhu kermefilm
ajab.
39. Sinna wesi walgub, kus koht kõige nõ-
gusam.
40. Sõber wõttis, waenlane tagasi wiis.
41. Sööda kui sõpra ja karda kui waenlast.
42. Söögu mis küps rääkiu mis tõsi.
43. Sõrmed jääwad jagajale.
44. Sõrmed puutuwad mõnekorra wõera
külge.
45. Sõrmed wäsiwad hõlpsamalt tehes, kui
suu süües.
46. Sobigo isekeskes, jagage tasa.
47. Stigisel on seitse sööma lauda, kewadel
ei takafest.
48. Sügise söödab, kewade kurnab.
49. Sündind asja ei wõi parata.

50. Süü katlal, süü kaanel.
 51. Süü rokal, süü wafikal.
 52. Sui ja talw taplewad teine teisega.
 53. Sul on ikka tark nina.
 54. Sul on süda täis kui seatapjal.
 55. Sul on kõrwatagused ligedad, noff kollane
 ja tahad teisest kargem olla.
 56. Suu on südame mõõt.
 57. Sun on südame tõlk.
 58. Sunni sikk, ehk sikk annab piima.
 59. Suu ikka saab selja täie.
 60. Suur pere, suur lõht.
 61. Suur sugu, warga heinu.
 62. Suur tükk ajab suu lõhki
 63. Suu teeb suure linna, käed ei tee kärbsse
 pesagi.
 64. Suust läinud tööbi fiske.
 65. Suwe film, talwe hammas.
 66. Sea kaap ei kotis sünni,
 Mõrsja kaup ei ukse taga.
 67. Sitke kannab fiidi,
 Heldel pole helmigi kaelas.
 68.* Siil ajab kahru pesast wälja.
 69.* Susi unehas pini mäletas.
 70.* Sõna pääst, sõna lõit.
 71.* Suu saa selja täwwe, sõda kiti terwise.
 72.* Suui hobest päält ja fiseft.

- 73.* Söö mis kütse, kõnele mis õige.
- 74.* Söök sünnis söögi pääle, lõök ei sünni
löögi pääle.
- 75.* Susi ei ole nii suur, kui tema veldus.
- 76.* Susi lät üle wee pussahas, käänt tagasi
lafahas; ütles: paremb om kui paljas
westi.
- 77.* Susi ei seista soe käpa pääl; kohus ei
kuda kohtu poolt sõna.
- 78.* Sitt kõik sandi palvus, kui est ei mõista.
- 79.* Sa ei keagi raipe rõõmu pääle ja agana
kot auu pääle.
- 80.* Sõnast sa tera, pisust sa tuli.
- 81.* So töö om kui kassi hinge minek, ei lää
ei jää.
- 82.* Susi uwelt süü ja kawelt fargas.
- 83.* Silma silitase hobest, kae lombwa kottikut.
- 84.* Sammeldab kiwi kui saisaaw, wereja kiwi
haljendab.
- 85.* Sa tahad kaup pool ilma ja raha weel
tagasi.

T.

1. Taba hoiab wara.
2. Täis lõht ei küsi süüa.
3. Täis mõõt, täis raha.
4. Ta ei saa minust nii palju kui hiir kõrre seest.
5. Ta elab õnne ulu all ja magab Maarja kaenlas.
6. Ta elab üksi kui tont majas.
7. Tahad sa karu jahile minna, tee säng walmis, aga põdra jahile — tee puusärk.
8. Ta hoolib nii palju häbist kui koer sitast.
9. Ta hundas hommikust õhtuni kui pakš pudru pajas.
10. Ta on arg kui jänäs.
11. Ta on nii pahane kui pahur siga.
12. Ta on nii suureline, kui sitane räästas.
13. Ta on nii walge kui ahju rind.
14. Ta on nii wisa, kui hundi liha.
15. Ta on üks heris omas nahas.
16. Ta räägib lahke palgega, aga süda mõt-
mõtleb kurja.
17. Ta sööb oma were waewa.

18. Ta tahtis säält leigata, kuhu ta ei olnud
külwanud.
19. Ta tahtis mõera adraga kunda.
20. Ta teeb sinna tuld, kus wesi on.
21. Ta wiistab üle seitsme selja palki.
22. Ta mõtnud härja ühte sarwe pidi selga.
23. Täna kuld, homme muld.
24. Talle reied alles nina all ja tahab tart
olla.
25. Talw ajab ahju taha.
26. Talw ajab karu pesasse.
27. Talwe selg põrand kattki.
28. Tasa ja targa, madalast ja marga.
29. Tee, mis sa teed, hääd ehk paha, kül sa
leiad eest.
30. Tee õigust, siis sind kiidab Jumal ja ini-
mene.
31. Tee tööd ja palu Jumalat.
32. Tee tööd töö ajal ja aja juttu jutu aéal.
33. Teie räägite palju joomast, aga üksigi ei
räägi jänust.
34. Teine jalg hauas, teine haua ääre pääl.
35. Teine käsi peseb teist.
36. Teine räägib kahjust, teine kahju alusest,
37. Tõises juhus nutt, tõises naer.
38. Tema ajab oma auu jooned, pung tunneb
haigust.

39. Tema kiidab oma kooki, nii kui rebane
sita sitikat.
40. Tema nägune, nõnda kui oleks suust, ja
silmaast välja langenud.
41. Tema on ammetmees, mis film näeb,
seda käsi torjab.
42. Temal on enam võlgu, kui juukse karvu
pääs.
43. Temal on hää küüne ammet.
44. Temal on mune kübara all.
45. Temal on õlle hais ninas.
46. Temal on päewa koer seljas.
47. Temal on pikad küüned.
48. Temal on raha, kui rahka.
49. Temal on sea töbi.
50. Temal on veri sarwe all.
51. Temal, on wiis kawalust kõrwa taga.
52. Terane film, terasem mõistus.
53. Terane kirves, leiab kivi.
54. Tõe hõlma ei hakka keegi kinni.
55. Tööd on tegijal, und magajal.
56. Tõsti kui wesi, wale kui wafita rof.
57. Tõstab hända, aga ei tõsta kanda.
58. Tudru kama tui, naisena nui.
59. Tühi jutt on kui hundi sitt, must ja kar-
wane.
60. Tühi kui mustlase kaeskott.

61. Tühi teeb toru peresse.
62. Tühi toob tüli talusse.
63. Tükati kui siku sarm, tükati kui juukse
karm.
64. Tütar põlme kõrgune, wakk waka kõrgune.
65. Tütar toob pidu peresse.
66. Tulel on lai käsi, weel sügaw waga.
67. Tuul kosutab kaua poja, wihaleht lapse
noore.
68. Tuule toetusel ja kaste karastusel.
69. Tuul toonud, wesi wiinud.
- 70.* Tuwikese madalad ja siwuu wiha.
71. Tänasida toimetuse, ära wista homse
warna.
- 72.* Tenggaga auu kautelle, a sada tablaga ei
saa kätte.
- 73.* Tee tööd ja kinnita wõõd.
- 74.* Tee tööd ja kinnita wõõd, kui sööma lät
siis nõrgata.
- 75.* Taade wistat, een leiad.
- 76.* Tšiga nelja jalaga ei saa õrsile ja kana
kätte jalaga küll lät.
- 77.* Ta käib nii kui hait puu pitte.
- 78.* Tagan otsid, süüdlases saad.
- 79.* Taju wagu, kõwera jälge.
- 80.* Tütarlats olgu nii kaua külan, kui harak
aed saiba pand.

- 81.* Tüdrif naarda, hopen wahita.
 82.* Tee tegijale hääd ehk kaitša kohlu tarja.
 83.* Tasane siga üks kotti lõhub.

II.

1. Ühed waled toob, tõised ta wiib.
2. Üheksa ammetid, kümnes nälg.
3. Ühe õnnetus tuleb tõisele õnneks.
4. Ühe töö lõpetus, saadab tõise algatus.
5. Üks hüüab ühte, teine jälle teist.
6. Üksgi ei ole nii hää kui kiidetakse, ega nii õel kui laidetakse.
7. Üksgi ei seisja söömata ega joomata.
8. Üks tõik, kas üks suur wai kaks wäikest.
9. Üks lind pillub pesa, kaks koguwad.
10. Üks on hää tõine parem siil.
11. Üks on üks, kaks on kaks; leitwa koti wõttis, aga peksa ei tohtind poolegi.
12. Üks päew kaebab teist ifka taga.
13. Üks paha lammas situb kõik hulga ära.
15. Üks patt wõtjal (wargal) üheksa taga-
ajajal.

15. Üts tallete määb, tõised tõit tahawad.
16. Üts waras on nii hää kui salgaja.
17. Üts waras puuakse wõlla, tõine tõstetasse tõlda.
18. Ummis kingad ei passi talu pörandal.
19. Ummispäine asi ei saa ial selgetš.
20. Unekotist ei saa ial töötegiat.
21. Uni ajab oma aega taga.
22. Uni maitseb lapsel magusam kui wanal.
23. Unustab hoidja, tabab püüdja.
24. Unusta uni, mäleta mälu, pea noor mees meeles.
25. Unustud asi langeb lausa wette.
26. Uus luud pühhib hästi.
- 27.* Üts fõrd luuga pettad, aga tõine fõrd ei petta lihagagi.
- 28.* Üts pat otsib tõist taga.
- 29.* Ul'i pettetasse ubinaga, tarka ei jowwa tadrega petta.
- 30.* Ul'ile türmi tetas, targa istuse.
- 31.* Ul' ei tunnna ei ta külwa, ul' efi tafus.
- 32.* Ütesa mehe ja ütesa mehe nõu om üts.
33. Ühe mehe nõu, ühetša mehe jõud.

W.

1. Wader on waderi naaber.
2. Wääna witsa, kui wits wäändib.
3. Wääna witsa, kui wits nõder on, ära mine wäänama, kui sikkemaks on kaswanud.
4. Wäe kaupa ei tohi kellegi käest wõtta.
5. Wiha wõttab wilja maast kadedus kalad mereft.
6. Wõi Summal mind jätab ilma sambaks ?
7. Wägise wiidi, hää meelega alti.
8. Wäimees puuakse wõlla, kui naese emamajas on.
9. Waene kui kiriku rott.
10. Waene sant, kes kotita kerjab.
11. Waatab kas kuninga silma, saadi, mina sinu silma.
12. Waatab tae sõõl Kadrina päewast maha, siis saab palju tüdrukuid mehele.
13. Waata tütarlast enne, kui lähed kosima.
14. Wagade käsi läib kui mere pääl wesi.
15. Wagadus on mõne torra silma kirjaks.
16. Wagu lambaid mahub palju ühte lauta.

17. Waga siga koti naaber, saab koti ligi,
siis tõmbab lõhki.
18. Waga sõba, nari sõba alune.
19. Waga wafikas imeb kohal udaral, kuri
ei ühelgi.
20. Walge naerab pimedada tööd.
21. Wale on jutu jätkuks.
22. Walel on lühikesed jalad.
23. Wana arm ei hallita.
24. Wanal kuul raiutakse lehtpuu, noorel
okaspuu.
25. Wana kasuf on külma wastu parem kui
uus kuub.
26. Wana mees aga lapse aru pääs.
27. Wana mees, warfa mõtted.
28. Wana mees wareste roog, musta linnu
leiwakaf, hakide nina alune.
29. Wananeb härg wafikata, miks siis naene
ei lastega!
30. Wana naene kääbas kätki alun.
31. Wanad hobused sõwwad ta weel kaeru.
32. Wanal on sikkem hing kui kasfil.
33. Wanal on wara parem, firstu kaas
kindlam.
34. Wana tee, wana sõber.
35. Wanal-sõnal on kuld sisu sees.
36. Wanne on warga tänu.

37. Wanne salwab oma sünnitajat.
38. Warane lind pühib nokka, hiline sputab sibu.
39. Waras jätab warna, tuli ei jäta midagi.
40. Waras fiidab senni, kui kõis kaela ümber saab.
41. Waras otsib öö hõlma alt warju.
42. Waras wannub senni, kui wiimse pulga pääle saab.
43. Waras warastab warga tagant, Sumal naerab ülewalt.
44. Warase asja wasta ei jõua üksigi.
45. Wargus tuleb omal ajal walgele.
46. Warssa waadetakse märaft, tütart tunnetakse emast.
47. Wanast ei saa enam noort, noorest küll wana.
48. Wanast tüdritust saab mõni furd weel noorit.
49. Wast waese fuld, tina kehwa hõbe.
50. Wanus ei teuta kedagi, kui inimene wanut ei teuta.
51. Weerewad kana munad pesas, saadik meie waesed pattused.
52. Weerewa kivi pääl ei kaswa samb laid.
53. Wennaste naestel on sagedaste nõgelemist.

54. Weri on ikka pakssem kui wesi.
55. Wesi ahjus.
56. Wesi jääb weets, wili wäets.
57. Wesi jätab enam kui ühte paika jälgi.
58. Wesi piita piima jätku, tuht tubata jätku.
59. Wiha ei kõlba asja ajajaks.
60. Wiha wõtab wilja maast, tadedus kala merest.
61. Wiis ammetit, kuues tehwas.
62. Wiis wiga wiibijal, kümme kõwerust kõheldajal.
63. Wiletsus lahtub wingudes.
64. Wilets witsal petsetakse, õnnis suul õpetatakse.
65. Wingrul seal mitu wiga, maa külmetand ja kars katti.
66. Wirulane wilja punni, harjatas havana punni.
67. Wõlg on ikka wõera oma.
68. Wõi Jumal mindki ilmasambaks jätab.
69. Wõeras ema puuakse wõlla, oma ema tõstetakse taewa.
70. Wõeras hobune, oma piits, seega wõib hästi sõita.
71. Wõera hobuse seljast tõugatakse maha.
72. Wõeras on wõllo peres.

73. Wõta pihu pesast karwu eht wähi seljast willu.
74. Wõta säält, kuhu sa ei ole pannud!
75. Woolas wesi ei lange iga kõrd merde.
- 76.* Wiina tops paremb kui keswa tera.
- 77.* Wõietud wanter ei tänita.
- 78.* Wesine weliste arm, sõkline õsarde arm.
- 79.* Watsk tahab walget, puder puhast.
- 80.* Wõlg om wõõra oma.
- 81.* Wana pääät awwusta ja halli hiusse tereta.
- 82.* Waiw tegeš wanas, mure mustas.
- 83.* Wõtta wana sõna ja ära söö wana osa.
- 84.* Wastfest on sõgel waija otsan, wanalt pingi all.
- 85.* Wõhulul ei kasu wilja ja kadehel ei kasu karja.
- 86.* Woon läts wäha käest willa otsma.
- 87.* Waene om rika leiwa kõrwelaline.
- 88.* Waka waist waiwatasse, kõwer ei nõsta kõrwagi.
- 89.* Waga siga kotti naabre.
- 90.* Wana mees iks wana tilka nina otsan.
- 91.* Wana widä oma luiega enam, kui noor lihaga.
- 92.* Warsan mo wõt, wana usune walitseb.

- 93.* Wargal üts tee, otsjil ütesa teed.
94.* Wiga wiisun ja häda räten.
95.* Waitfel weel om sügaw põhi.
96.* Wait siga künd enamd maad kui rühitaja siga.
97.* Wiimbsest mulgust ta wilistas.

A

23831

52734

